

Strategic Entrepreneurship Model Based on Financial Development with a Fuzzy AHP Approach

Tayebeh Amini¹, Majid Nasiri^{2*}, Parviz Saeidi³, Ibrahim Abbasi⁴

¹ PhD Student, Department of Accounting and Management, Islamic Azad University, Aliabad Katoul Branch, Iran.

^{2,3} Assistant Professor, Department of Accounting and Management, Islamic Azad University, Aliabad katoul Branch, Iran.

⁴ Associate Professor, Alzahra University, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

Received: 08.11.2020

Revised: 12.05.2020

Accepted: 12.07.2020

Keyword:

Content Analysis

Meta Analysis

Strategic Entrepreneurship

Financial Development

Fuzzy AHP

*Corresponding Author:

Majid Nasiri

Email: mnasiri64@yahoo.com

ABSTRACT

The new competitive environment and the vitality of entrepreneurial strategies to succeed in competition require effective entrepreneurial and strategic actions. Financial development is one of the keys for achieving innovation. Therefore, the aim of this study was to provide a model for strategic entrepreneurship based on financial development in small and medium enterprises. In order to identify strategic entrepreneurial variables from the transcendental method, content analysis method was used in financial development. The fuzzy AHP approach was used to prioritize the categories, and finally the structural equation method was used to present the model quantitatively. The statistical population included all experienced managers and experts of companies operating in industrial towns of Golestan Province. According to the results of the research model, organizational factors were the first priority and environmental factors the last priority in strategic entrepreneurship.

شاپای الکترونیکی: ۲۵۳۸-۴۴۳۰

شاپای چاپی: ۲۳۸۲-۹۷۹۶

مقاله پژوهشی

الگوی کارآفرینی استراتژیک مبتنی بر توسعه مالی با رویکرد AHP فازی

طیبه امینی^۱، مجید نصیری^{۲*}، پرویز سعیدی^۳، ابراهیم عباسی^۴

۱- دانشجوی دکتری، دپارتمان کارآفرینی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علی آباد کتول، ایران.

۲-۳- استادیار، دپارتمان حسابداری و مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علی آباد کتول، ایران.

۴- دانشیار، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

چکیده

محیط رقابتی جدید و حیاتی بودن استراتژی‌های کارآفرینی برای موفقیت در رقابت، اقدامات کارآفرینانه و استراتژیک اثربخش را طلب می‌کند. توسعه مالی، یکی از کلیدهای بالقوه دستیابی به نوآوری است؛ از این رو، هدف این پژوهش، ارائه مدلی برای کارآفرینی راهبردی مبتنی بر توسعه مالی در شرکت‌های کوچک و متوسط می‌باشد. برای شناسایی متغیرهای کارآفرینی راهبردی از روش فراترکیب، در توسعه مالی از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. برای اولویت‌بندی مقوله‌ها، از رویکرد AHP فازی و از روش معادلات ساختاری به منظور ارائه مدل به صورت کمی استفاده شده است. جامعه آماری شامل کلیه مدیران و کارشناسان باتجربه شرکت‌های فعال در شهرک‌های صنعتی استان گلستان بوده است. با توجه به نتایج مدل تحقیق، عوامل سازمانی در رتبه اول و عوامل محیطی آخرین رتبه را در اولویت‌بندی مقوله‌های کارآفرینی راهبردی دارند و همین طور محیط نهادی دارای بالاترین اولویت و بخش مالی بانکی دارای آخرین اولویت در بین مقوله‌های توسعه مالی می‌باشد.

اطلاعات مقاله

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۵/۲۱

بازنگری مقاله: ۱۳۹۹/۰۹/۱۵

پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۰۹/۱۷

کلید واژگان:

تحلیل محتوا
فراترکیب
کارآفرینی راهبردی
توسعه مالی
AHP فازی

*نویسنده مسئول: مجید نصیری

پست الکترونیکی:

mmasiri64@yahoo.com

مقدمه

محیط رقابتی جدید و حیاتی بودن استراتژی‌های کارآفرینی برای موفقیت در رقابت، اقدامات کارآفرینانه و استراتژیک اثربخش را طلب می‌کند. اقدامات استراتژیک، اقداماتی هستند که شرکت‌ها به وسیله آنها مزایای رقابتی موجود خود را توسعه می‌دهند و از آنها بهره‌برداری می‌کنند و از اقدامات کارآفرینانه‌ای پیش‌بینی می‌کنند که بهره‌برداری از فرصت‌هایی را در پی دارند که به خلق مزیت رقابتی برای شرکت در آینده کمک می‌کند. ترکیب اقدامات کارآفرینانه و مدیریت استراتژیک برای شرکت‌ها به منظور خلق حداکثر ثروت، امری ضروری است. این اقدامات، در محیط‌های پویا و نامطمئن؛ مثل محیط‌های رقابتی جدید، بسیار ارزشمند هستند (بارنی و هسترلی، ۲۰۰۶).^۱

ساختار مالی در تأمین فعالیت‌های نوآوری و کارآفرینان که محرک اصلی رشد اقتصادی هستند نقش و اهمیت ویژه‌ای دارند. با توسعه مالی می‌توان انتظار داشت از طریق گزینش بهترین طرح، سرمایه به صورت بهینه میان طرح‌های مختلف تخصیص پیدا کند (دهمرد و براهویی، ۲۰۱۴)؛ از این رو با توجه به اهمیت توسعه مالی در توسعه و موفقیت مؤسسات کوچک و متوسط و همچنین تأثیر توسعه مالی در وضعیت کارآفرینی راهبردی در این مؤسسات، این تحقیق بر آن است که به این پرسش پاسخ دهد که الگوی کارآفرینی راهبردی مبتنی بر توسعه مالی چه مشخصاتی دارد؟ برای پاسخ به این سؤال ابتدا باید به چند سؤال همچون سؤالات زیر پاسخ داد:

- ۱- عوامل مؤثر بر کارآفرینی راهبردی با رویکرد فراترکیب کدامند؟
- ۲- عوامل مؤثر بر توسعه مالی با رویکرد تحلیل محتوا کدامند؟
- ۳- رتبه‌بندی شاخص‌های کارآفرینی راهبردی با رویکرد AHP فازی به چه صورت است؟
- ۴- رتبه‌بندی شاخص‌های توسعه مالی با رویکرد AHP فازی به چه صورت است؟
- ۵- برآزش الگوی ارائه شده چگونه است؟

مفهوم کارآفرینی راهبردی

امروزه با پیشرفت سریع فناوری و تحول در بینش‌ها و راهبردها، نیاز به نیروی انسانی کارآفرین، بیش از هر زمان دیگر احساس می‌شود. در جهانی که دامنه علم، به سرعت در حال گسترش است، کارآفرین، مهم‌ترین سرمایه رشد و توسعه کشورها محسوب می‌شود (یعقوبی و همکاران، ۲۰۱۷). کارآفرینی استراتژیک، با تلفیق کارآفرینی و استراتژی به منظور طراحی و اجرای استراتژی‌های کارآفرینانه خلق ثروت، شامل اقدامات کارآفرینانه با جهت‌گیری مدیریت استراتژیک است. از این رو، کارآفرینی استراتژیک، به رفتارهای جست‌وجوکننده مزیت و فرصت اطلاق می‌شود که به خلق ارزش برای افراد، سازمان‌ها و جامعه، منجر می‌شود (تازیکه و همکاران، ۲۰۱۹).

خلق ارزش و ایجاد ثروت برای مالکان، کارآفرینان و نیز سازمان‌ها در نهایت به رشد و رونق اقتصادی منجر می‌شود. آنها معتقدند افزایش ثروت باعث فعالیت‌های بیشتر اقتصادی می‌شود. از آنجا که کارآفرینی استراتژیک، به شرکت کمک می‌کند تا مزیت رقابتی تقریباً پویا و پایداری را به دست آورد و به شکل مناسبی به انواع تغییرات محیطی که بسیاری از سازمان‌های امروزی با آن مواجه می‌شوند، پاسخ دهد (دیانتی و زارع زیدی، ۲۰۱۷). پژوهشگران، مدل‌های مختلفی برای کارآفرینی راهبردی بیان کردند که در ادامه، برخی از آنها بیان شده است.

(ابراهیم پور و همکاران، ۲۰۱۲) در مقاله‌ای با عنوان «الگوی جامعی از کارآفرینی استراتژیک در کسب و کارهای نوپا» به ارائه الگویی برای کارآفرینی استراتژیک پرداختند. آنها بیان کردند که در شروع یک کسب و کار،

^۱ Barney & Hesterly

عوامل مؤثر در کارآفرینی، بسیار حیاتی هستند. نوآوری که حاصل تفکرات خلاق کارآفرینان است، ابتدای چرخه فعالیت کسب و کار جدید خواهد بود. در این راه، کسب و کار به رشد می‌رسد و به سوی چشم‌انداز و سودآوری گام برمی‌دارد.

(اسدی سی سخت و همکاران، ۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان «راهبردهای کارآفرینانه: مفهوم‌پردازی و ارائه تعریف جدید» از طریق بررسی تعاریف ارائه شده برای راهبرد کارآفرینانه و تحلیل آن‌ها و همچنین بررسی تحقیق به عمل آمده از شناسایی و تحلیل راهبردهای کارآفرینانه در حوزه‌های مختلف؛ از جمله راهبردهای صنایع غذایی، تعریف جدیدی پیشنهاد داده‌اند. راهبردهای کارآفرینانه، به صورت آن دسته از اقداماتی که برای ایجاد (خلق) یا حفظ رانت کارآفرینانه (شومپتری) طراحی و انجام می‌پذیرند، تعریف و پیشنهاد شده است.

(کراوس و همکاران، ۲۰۰۸)^۱ به بررسی ریشه‌ها و مبانی شکل‌گیری آن پرداختند. آنها کارآفرینی استراتژیک را مجموعه فعالیت‌هایی تعریف کردند که از طریق آن‌ها شرکت‌ها هم‌زمان به بهره‌برداری از مزایای رقابتی موجود و کشف نوآوری‌های اساسی ایجاد مزیت رقابتی در آینده می‌پردازند.

(کیرگیدو و هیوز، ۲۰۱۰)^۲ در مقاله‌ای با عنوان «کارآفرینی استراتژیک: ریشه، عناصر اصلی و مسیرهای تحقیق» کارآفرینی راهبردی را شامل هشت جزء شناسایی فرصت، نوآوری، ریسک‌پذیری، چشم‌انداز و رشد دانستند و مدلی را مطرح کردند که آن را مدل کاربردی کارآفرینی راهبردی نامیدند.

تأثیرگذاری توسعه مالی بر توسعه کارآفرینی و نوآوری

مسائل مالی، از مهم‌ترین موانع پیش روی کارآفرینان است. در این میان، شرکت‌هایی با اندازه کوچک و متوسط، مشکلات بیشتری در این زمینه دارند. کسب و کارهای کوچک می‌توانند علاوه بر ایجاد اشتغال، در فرایند توسعه، ظرفیت‌سازی کردند و امکان ورود به بازارهای جهانی را نیز پیدا کنند. بنا بر بررسی‌های انجام شده، این گونه کسب و کارها توانایی پاسخ‌گویی شتابان به تغییر بازار و نیازهای مشتری را دارند (سامیان و موحدی، ۲۰۱۸). شرکت‌های کوچک و متوسط، با وجود نقش ارزنده‌ای که در اقتصادهای ملی ایفا می‌کنند، به دلیل ماهیت و ویژگی‌های خاص خود، با مشکلات بسیاری در تأمین مالی وجوه مورد نیاز، نسبت به بنگاه‌های بزرگ، مواجه شده‌اند. کمبود منابع مالی، یکی از مهم‌ترین مشکلات پیش روی بنگاه‌های کارآفرین است و فعالیت آنها را با مسائل و تنگناهای بی‌شماری مواجه کرده است (گودرزی و رودی، ۲۰۱۲). در کشورهای مختلف دنیا، خصوصاً کشورهای توسعه‌یافته، مطالعات زیادی در زمینه تأثیرگذاری توسعه مالی بر نوآوری صورت گرفته است اما تا کنون در ایران به جز بررسی نقش نهادهای مالی از منظر تأمین سرمایه کارآفرینان به نقش توسعه بازارهای مالی پرداخته نشده است.

هایتینن و توی وانن در تحقیقات خود تأکید کردند که عیوب بازارهای مالی، مانعی برای رشد و باعث پس‌رفت فعالیت‌های نوآورانه شرکت‌ها در فنلاند می‌شوند و نشان دادند که سیاست‌های عمومی، نقش مهمی را در کاهش عیوب بازارهای مالی ایفا می‌کند (هایتینن و تووانن، ۲۰۰۵)^۳.

(تادسه، ۲۰۰۵)^۴ به بررسی تأثیرگذاری توسعه مالی بر بهره‌وری کل عوامل ۳۸ کشور دنیا در دوره زمانی ۱۹۹۵-۱۹۸۰ پرداخت. نتایج پژوهش وی نشان داد که توسعه مالی از طریق کاهش خطر نقدینگی

¹ Kraus

² Kyrgidou & Hughes

³ Hyytinen & Toivanen

⁴ Tadesse

سرمایه گذاران، باعث تشویق و بهبود نوآوری‌ها و فن‌آوری‌های تولیدی می‌شود. در واقع، توسعه مالی از مجرای نوآوری‌های فنی و کاهش هزینه‌های تولید، باعث بهبود بهره‌وری عوامل شده است (تادسه، ۲۰۰۵).

ژائو و خیانو به بررسی توسعه مالی، مالکیت دولت در بانک‌ها و نوآوری شرکت‌ها برای ۲۸۰۰۰ شرکت از ۴۶ کشور به این نتایج دست یافته‌اند که توسعه بازار سهام به طور عمده نوآوری شرکت‌ها را افزایش می‌دهد و اثر توسعه بخش بانکی در کشورهایی که مالکیت دولت از بانک‌ها کمتر است، باعث افزایش نوآوری می‌شود و در کشورهایی که مالکیت دولت از بانک‌ها بیشتر است نوآوری را کاهش می‌دهد (شیائو و ژائو، ۲۰۱۲).

(تی و همکاران، ۲۰۱۴)^۲ به بررسی نقش توسعه مالی در ترویج فعالیت‌های مرتبط با نوآوری در هفت کشور شرق آسیا طی دوره زمانی ۲۰۰۹-۱۹۹۸ با استفاده از داده‌های پانل پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد که اندازه بخش مالی و فعالیت‌های سراسری بانک‌ها و بازار سهام، تأثیر مثبتی بر اختراعات کاربردی دارد و همچنین به این نتیجه رسیدند که بخش بانکی، نقش مهمی در حمایت از فعالیت‌های نوآوری در کشورهای شرق آسیا ایفا می‌کند (تی و همکاران، ۲۰۱۴). در واقع، تأمین مالی، یکی از مهم‌ترین ابزار لازم در راستای تبدیل ایده‌های نوآوران و کارآفرینان به محصولات تجاری و قابل رقابت و ایجاد، زیرساخت‌های لازم برای دستیابی به این مهم از دلایل اهمیت توسعه مالی کشورهاست. وظایف مختلف نهادهای مالی و اجرای بهتر آنها مستلزم توسعه بخش‌های مالی مختلف در یک جامعه می‌باشد تا از طریق تشویق فعالیت‌های نوآورانه، موجبات رشد اقتصادی پایدار و دستیابی سریع‌تر به اقتصاد دانش‌بنیان را موجب شود (دهمرد و براهوئی، ۲۰۱۴).

مواد و روش تحقیق

تحقیق حاضر، از لحاظ هدف، از نوع تحقیقات بنیادی است و از حیث روش اجرا، از نوع تحقیقات توصیفی و از نوع همبستگی و به روش اکتشافی قرار می‌گیرد. در قسمت کیفی، از روش فراترکیب و تحلیل محتوا استفاده شده است.

جدول ۱. مراحل روش انجام تحقیق

مراحل	اقدامات	روش
گام اول	تعیین و شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های کارآفرینی راهبردی	با استفاده از روش فراترکیب
گام دوم	تعیین و شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های توسعه مالی	با استفاده از روش تحلیل محتوا
گام سوم	اولویت‌بندی متغیرهای کارآفرینی راهبردی	با استفاده از رویکرد AHP فازی
گام چهارم	اولویت‌بندی متغیرهای توسعه مالی	با استفاده از رویکرد AHP فازی
گام پنجم	تجزیه و تحلیل کمی و برآزش نهایی مدل	با استفاده از رویکرد معادلات ساختاری

در مرحله کیفی در بخش کارآفرینی راهبردی و توسعه مالی، هر کدام به تعداد ۱۵ نفر به عنوان تیم تصمیم در شناسایی شاخص‌ها و ابعاد متغیرها در این تحقیق حضور داشتند که به روش غیرتصادفی (هدفمند) انتخاب شدند.

¹ Xiao & Zhao

² Tee

جدول ۲. جامعه آماری پژوهش و ویژگی‌های آن

ویژگی‌ها	تعداد (نفر)	
استادان دانشگاه در رشته‌های کارآفرینی یا مدیریت استراتژیک که دارای خصوصیات در دسترس بودن، تجربه، تناسب رشته تحصیلی، مدرک دکتری، اشتغال به تدریس، سابقه پژوهشی و تألیفی	۷	خبرگان نظری کارآفرینی
کارآفرینان حوزه صنعت و مدیران شهرک‌های صنعتی استان گلستان با تجربه کاری ۱۰ سال به بالا	۸	خبرگان عملی راهبردی
	۱۵	جمع
اساتید دانشگاه در رشته‌های اقتصاد و مالی که دارای خصوصیات در دسترس بودن، تجربه، تناسب رشته تحصیلی، مدرک دکتری، اشتغال به تدریس، سابقه پژوهشی و تألیفی	۷	خبرگان نظری توسعه مالی
رؤسای بانک‌ها و کارمندان بانک مرکزی با تجربه کاری ۱۰ سال به بالا	۸	خبرگان عملی
	۱۵	جمع

در بخش کمی، جامعه آماری، شامل مدیران و کارشناسان با تجربه شرکت‌های فعال در شهرک‌های صنعتی استان گلستان می‌باشد. در این قسمت، حجم نمونه براساس جدول کرجسی و مورگان یا فرمول کوکران تعیین خواهد شد و در انتخاب، از نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده می‌شود. تعداد شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی موجود در استان گلستان، برابر با ۲۱ است. تعداد کل واحدهای به بهره‌برداری رسیده در داخل شهرک‌ها و نواحی ۴۸۴ واحد می‌باشد. در انتخاب، از نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده شد؛ لذا تعداد حجم نمونه ۲۱۰ نفر تعیین شد.

یافته‌ها

نتایج مربوط به سؤال اول تحقیق: عوامل مؤثر بر کارآفرینی راهبردی با رویکرد فراترکیب کدامند؟
به‌منظور پاسخ به این پرسش، با توجه به رویکرد فراترکیب، به جست‌وجوی واژگان کلیدی در پایگاه‌های داده پرداخته شد و در مجموع، تعداد ۱۴۴ مقاله یافت شد که به طور دقیق، طی چند مرحله، بازبینی شدند. فرایند بازبینی شامل بررسی عنوان مقالات، چکیده و محتوای آنها بود و در نهایت ۵۰ مقاله نهایی انتخاب شدند. در مجموع ۶ مقوله و ۱۶ مفهوم و ۷۰ کد برای مؤلفه‌های کارآفرینی استراتژیک، در این تحقیق، کشف و برچسب‌گذاری شدند. در جدول ۳، کدهای نهایی استخراج شده مرتبط با هر مقوله و مفهوم، نشان داده شده است.
در پایان ارزیابی و استخراج مقوله‌ها، به‌منظور اطمینان از درستی تحلیل محتوا و کدهای استخراجی، از ضریب موضوعی کاپای کوهن استفاده شد؛ بدین صورت که کلیه مقالات و نتایج به‌دست‌آمده در اختیار دو ارزیاب که از متخصصان حوزه کارآفرینی راهبردی می‌باشد قرار گرفت و ضریب کاپای کوهن اندازه‌گیری شد. ضریب کاپا در این بخش از پژوهش ۰/۷۹ اندازه‌گیری شد که نشان‌دهنده توافق خوب بین دو ارزیاب در استخراج کدها و مقولات این پژوهش می‌باشد.

یافته‌ها و نتایج مربوط به سؤال دوم: عوامل مؤثر بر توسعه مالی با رویکرد تحلیل محتوا کدامند؟
به‌منظور پاسخ به این پرسش، مقالات و مطالعات موجود در خصوص توسعه مالی و همچنین مصاحبه با ده نفر از مدیران مالی در سازمان‌های مختلف که تجربه کافی داشتند، بررسی و بازبینی شد.

جدول ۳. کدهای نهایی استخراج شده مرتبط با هر مقوله و مفهوم

مقوله	مفهوم	کد
عوامل فردی و اجتماعی کارآفرینانه	ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینانه	ذهنیت کارآفرینانه، تفکر کارآفرینانه، ایده‌پردازی کارآفرینانه، اجرای کارآفرینانه ایده، تمایز کارآفرینانه، تمرکز کارآفرینانه، تسلط فردی، گرایش کارآفرینانه، تفکر استراتژیک کارآفرینانه
	نگرش کارآفرینانه	رفتارهای کارآفرینانه، رویکرد کارآفرینانه، فرایندهای کارآفرینانه، فرهنگ کارآفرینانه، هم‌افزایی کارآفرینانه
عوامل سازمانی	یادگیری استراتژیک کارآفرینانه	یادگیری سازمانی، تداوم در حل مسئله، یادگیری سریع و هدفمند، توانمندسازی پویا
	تخصیص منابع	تبادل بین اکتشاف و بهره‌برداری، تعادل منابع بین اکتشاف و بهره‌برداری، ساختاریندی منابع، هماهنگ‌سازی منابع
عوامل محیطی	مدیریت استراتژیک کارآفرینانه	مدیریت استراتژیک منابع، مدیریت استراتژیک نوآورانه، چشم انداز کارآفرینانه
	رهبری استراتژیک	رهبری کارآفرینانه، رهبری تحول‌آفرین
عوامل اقتصادی	ریسک‌پذیری کارآفرینانه	تحمل ابهام، عدم‌اطمینان محیطی، تغییرات محیطی، مدیریت عدم‌قطعیت، پذیرش ریسک در سازمان، ریسک‌پذیری قابل‌قبول، ریسک‌پذیری
	انعطاف‌پذیری کارآفرینانه	انعطاف‌پذیری، تغییرپذیری، انعطاف‌پذیری در برنامه‌ریزی
عوامل نوآورانه	محیط کارآفرینانه	محیط کارآفرینی، کاوش محیطی
	خلق ثروت	رشد، کاهش هزینه، خلق ارزش
فرصت‌ها و قابلیت‌های کارآفرینانه	مزیت رقابتی پایدار	مزیت‌یابی کارآفرینانه، مزیت رقابتی، مزیت‌یابی، پایداری
	فرصت‌های کارآفرینانه	نوسازی کسب و کار، نوسازی سازمانی، بازسازی پایدار، بهره‌برداری کارآفرینانه، تجدید استراتژیک
فرصت‌ها و قابلیت‌های کارآفرینانه	پیشگامی کارآفرینانه	پیشگامی، پیشرو بودن، حرکت پیشرو کارآفرینانه
	نوآوری و نوآوری کارآفرینانه	نوآوری، نوآوری مستمر، خلاقیت، نوآوری کارآفرینانه، خلاقیت و توسعه نوآوری، نوآوری بودن
فرصت‌ها و قابلیت‌های کارآفرینانه	فرصت‌های کارآفرینانه	شناسایی فرصت، فرصت‌یابی کارآفرینانه، تشخیص فرصت‌های کارآفرینی، تجزیه و تحلیل فرصت‌های بازار
	قابلیت‌های کارآفرینانه	قابلیت‌های کارآفرینانه سازمانی، قابلیت‌های کارآفرینانه منابع انسانی

کلیه مقالات منتشر شده در مجلات و کنفرانس‌های معتبر علمی، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌های منتشر شده، بررسی شدند. تعداد کل مطالعات یافت شده ۴۳۸ مورد بود که از میان آنها ۱۶۹ مقاله به دلیل ناهماهنگی عناوین، کنار گذاشته شد. در مرحله بعدی، چکیده ۲۶۹ مقاله باقیمانده، بررسی شد که از این میان نیز ۱۲۸ مقاله به دلیل کلیدواژه‌گان یا روش‌شناسی کنار گذاشته شدند. بر این اساس، ۱۴۱ مقاله باقی‌مانده برای تحلیل محتوا، مناسب تشخیص داده شد. در مجموع ۵ مقوله و ۳۴ مفهوم برای توسعه مالی، در این تحقیق، کشف و برجسب‌گذاری شدند. در بخش تحلیل محتوا نیز از ضریب کاپای کوهن برای برآورد توافق بین کدگذاران استفاده شد. کاپای کوهن به‌دست‌آمده، از مقایسات دو ارزیاب در حوزه توسعه مالی ۰/۸۱ بود که حاکی از اعتبار قابل قبول و توافق بین کدگذاران است.

جدول ۴. کدهای نهایی استخراج شده مرتبط به توسعه مالی

مفهوم	مقوله
میزان بروکراسی	شاخص فساد
کارایی و اثربخشی دولت	حاکمیت نظم و قانون
کیفیت قوانین و مقررات	ثبات سیاسی
حقوق مالکیت پایدار	حق اظهارنظر و پاسخگویی
کارایی شبکه بانکی	سهم تسهیلات بخش غیردولتی در نظام بانکی
رقابت پذیری بخش بانکی	حاشیه سود بانکی
سهم سپرده‌های بخش غیردولتی در نظام بانکی	ارزش افزوده بخش بانکی
شاخص ضریب نفوذ بیمه	شاخص جاری بازار سهام
ارزش افزوده مؤسسات مالی غیربانکی	شاخص عمق بازار سهام
ارزش افزوده سایر نهادهای مالی	درجه فعالیت بازار سهام
کارایی بانک مرکزی	شاخص عمق مالی
میزان استقلال بانک مرکزی	مانده اوراق مشارکت بانک مرکزی به پایه پولی
نظارت دقیق بانک مرکزی	کنترل اعتبارات
	آزادی نرخ سود
انتقال بین‌المللی دانش	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی
انتقال بین‌المللی فناوری	وام‌های تجاری توسط بانک‌های خارجی
رژیم ارزی مناسب	کمک‌های بلاعوض خارجی
	انتقال بین‌المللی سرمایه

نتایج مربوط به سؤال سوم تحقیق: رتبه‌بندی شاخص‌های کارآفرینی راهبردی با رویکرد AHP فازی به چه صورت است؟

در مرحله اول، پرسشنامه‌ای در راستای انجام مقایسات زوجی، تهیه شد و در اختیار ۱۵ نفر خبره منتخب پژوهش قرار گرفت و نتایج حاصل از پرسشنامه، با استفاده از نرم‌افزار MATLAB تجزیه و تحلیل شد. نتایج حاصل به شرح جدول ۵ است.

جدول ۵. اوزان نهایی معیارهای کارآفرینی راهبردی با رویکرد AHP

معیارها	عوامل سازمانی	عوامل فردی و اجتماعی کارآفرینانه	عوامل نوآورانه	عوامل اقتصادی	فرصت‌ها و قابلیت‌های کارآفرینانه	عوامل محیطی
وزن	۰/۲۰۱	۰/۱۹۱	۰/۱۷۸	۰/۱۶۹	۰/۱۲۸	۰/۱۲۳

نرخ ناسازگاری: ۰/۰۲

نرخ ناسازگاری نشان می‌دهد تا چه اندازه می‌توان به داده‌های گردآوری‌شده از دیدگاه هر کارشناس، اعتماد کرد. اساس محاسبات تحلیل سلسله‌مراتبی، براساس قضاوت اولیه تصمیم‌گیرنده که در قالب ماتریس مقایسه‌ها زوجی ظاهر می‌شود، صورت می‌پذیرد. بنابراین هر گونه خطا و ناسازگاری در مقایسه عناصر، نتیجه نهایی به‌دست‌آمده از محاسبات را تحت تأثیر قرار می‌دهد. تجربه نشان داده است که اگر نرخ سازگاری، کمتر از ۰/۱ باشد؛ سازگاری مقایسه‌ها قابل قبول است و در غیر این صورت، مقایسه‌ها باید تجدیدنظر شود. با توجه به جدول ۵ عوامل سازمانی، بالاترین اولویت و عوامل محیطی با وزن ۰/۱۲۳، پایین‌ترین اولویت را دارند. همچنین نرخ سازگاری

برابر با ۰/۰۲ است؛ بنابراین سازگاری معیارها با هدف پژوهش، قابل قبول است. نتیجه کلی حاصل از اولویت‌بندی مؤلفه‌های کارآفرینی راهبردی، به شرح جدول ۶ می‌باشد.

جدول ۶. رتبه‌بندی ابعاد و مؤلفه‌های کارآفرینی راهبردی

رتبه	وزن	مؤلفه	رتبه	وزن	بعد
۲	۰/۰۸۲	رهبری استراتژیک			
۳	۰/۰۷۸	مدیریت استراتژیک	۱	۰/۲۰۱	عوامل سازمانی
۱۴	۰/۰۴۰	تخصیص منابع			
۵	۰/۰۷۴	ویژگی‌های روان‌شناختی کارآفرینانه			
۸	۰/۰۶۹	نگرش استراتژیک کارآفرینانه	۲	۰/۱۹۱	عوامل فردی و اجتماعی کارآفرینانه
۱۲	۰/۰۴۸	یادگیری استراتژیک کارآفرینانه			
۱	۰/۱۰۴	پیشگامی کارآفرینانه	۳	۰/۱۷۸	عوامل نوآورانه
۵	۰/۰۷۴	خلاقیت و نوآوری کارآفرینانه			
۷	۰/۰۷۱	خلق ثروت			
۱۰	۰/۰۵۹	مزیت رقابتی پایدار	۴	۰/۱۶۹	عوامل اقتصادی
۱۵	۰/۰۳۹	نوسازی کارآفرینانه			
۳	۰/۰۷۸	قابلیت‌های کارآفرینانه	۵	۰/۱۳۸	فرصت‌ها و قابلیت‌های کارآفرینانه
۹	۰/۰۶۰	فرصت‌های کارآفرینانه			
۱۱	۰/۰۵۷	ریسک‌پذیری کارآفرینانه			
۱۳	۰/۰۴۱	انعطاف‌پذیری کارآفرینانه	۶	۰/۱۲۳	عوامل محیطی
۱۶	۰/۰۲۵	محیط کارآفرینانه			

کارآفرینی راهبردی

نتایج مربوط به سؤال چهارم تحقیق: رتبه‌بندی شاخص‌های توسعه مالی با رویکرد AHP فازی به چه صورت است؟

متغیرهای توسعه مالی باید به صورت زوجی مقایسه شوند. در مرحله اول، پرسشنامه‌ای برای انجام مقایسات زوجی تهیه شد و در اختیار ۱۵ نفر خبره قرار گرفت و نتایج حاصل از پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار MATLAB تجزیه و تحلیل شد. نتایج حاصل به شرح جدول ۷ می‌باشد.

جدول ۷. اوزان نهایی معیارهای توسعه مالی با رویکرد AHP

معیارها	محیط نهادی	بخش پولی	باز بودن بخش مالی	بخش مالی غیربانکی	بخش مالی بانکی
وزن	۰/۳۰۵	۰/۲۰۲	۰/۱۸۲	۰/۱۸۰	۰/۱۳۱

نرخ ناسازگاری: ۰/۰۱۶

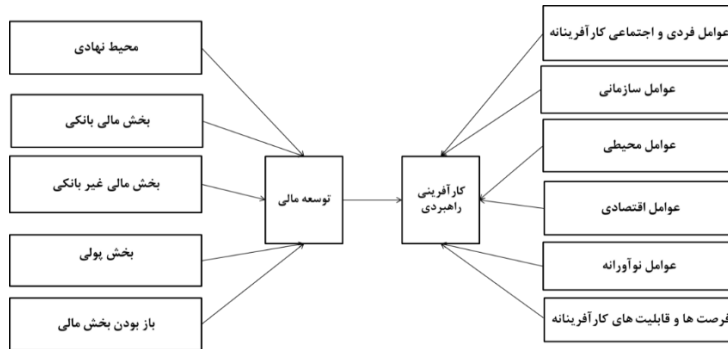
با توجه به جدول ۷ محیط نهادی، بالاترین اولویت و بخش مالی بانکی با وزن ۰/۱۳۱ پایین‌ترین رتبه را در اولویت‌بندی دارد. همچنین نرخ سازگاری برابر با ۰/۰۱۶ می‌باشد؛ بنابراین سازگاری معیارها با هدف پژوهش قابل قبول است. نتیجه کلی حاصل از اولویت‌بندی مؤلفه‌های توسعه مالی به شرح جدول ۸ می‌باشد.

نتایج مربوط به سؤال اصلی تحقیق: الگوی کارآفرینی راهبردی مبتنی بر توسعه مالی، چه مشخصاتی دارد؟ الگوی نهایی حاصل از این پژوهش را به صورت کلی می‌توان در شکل ۱ ملاحظه کرد.

جدول ۸. رتبه‌بندی ابعاد و مؤلفه‌های توسعه مالی

رتبه	وزن	مؤلفه	رتبه	وزن	بعد			
۲	۰/۰۴۸	شاخص فساد	۱	۰/۳۰۵	محیط نهادی			
۳	۰/۰۴۳	حاکمیت نظم و قانون						
۱	۰/۰۴۹	ثبات سیاسی						
۴	۰/۰۴۲	حق اظهارنظر و پاسخگویی						
۵	۰/۰۳۷	حقوق مالکیت پایدار						
۹	۰/۰۳۲	کارایی و اثربخشی دولت						
۱۰	۰/۰۳۱	کیفیت قوانین و مقررات						
۱۲	۰/۰۲۹	میزان بروکراسی						
۶	۰/۰۳۶	شاخص عمق مالی				۲	۰/۲۰۲	بخش پولی
۱۰	۰/۰۳۱	میزان استقلال بانک مرکزی						
۱۱	۰/۳۰	کنترل اعتبارات						
۱۲	۰/۰۲۹	نظارت دقیق بانک مرکزی						
۱۳	۰/۰۲۷	آزادی نرخ سود						
۱۴	۰/۰۲۶	کارایی بانک مرکزی						
۱۸	۰/۰۲۰	مانده اوراق مشارکت بانک مرکزی به پایه پولی						
۷	۰/۰۳۵	سرمایه گذاری مستقیم خارجی	۳	۰/۱۸۲	باز بودن بخش مالی			
۸	۰/۰۳۳	رژیم ارزی مناسب						
۱۵	۰/۰۲۵	انتقال بین‌المللی دانش						
۱۶	۰/۰۲۴	انتقال بین‌المللی سرمایه						
۱۶	۰/۰۲۴	انتقال بین‌المللی فناوری						
۱۷	۰/۲۳	وام‌های تجاری توسط بانک‌های خارجی						
۲۰	۰/۰۱۷	کمک‌های بلاعوض خارجی						
۷	۰/۰۳۵	شاخص عمق بازار سهام				۴	۰/۱۸۰	بخش مالی غیربانکی
۹	۰/۰۳۲	شاخص جاری بازار سهام						
۱۰	۰/۰۳۱	درجه فعالیت بازار سهام						
۱۱	۰/۰۳۰	شاخص ضریب نفوذ بیمه						
۱۳	۰/۰۲۷	ارزش افزوده مؤسسات مالی غیربانکی						
۱۶	۰/۰۲۴	ارزش افزوده سایر نهادهای مالی						
۱۵	۰/۰۲۵	ارزش افزوده بخش بانکی						
۱۶	۰/۰۲۴	کارایی شبکه بانکی						
۱۷	۰/۰۲۳	حاشیه سود بانکی	۵	۰/۱۳۱	بخش مالی بانکی			
۱۸	۰/۰۲۰	سهم سپرده‌های بخش غیردولتی در نظام بانکی						
۱۹	۰/۰۱۹	رقابت‌پذیری بخش بانکی						

توسعه مالی

شکل ۱. الگوی نهایی پژوهش

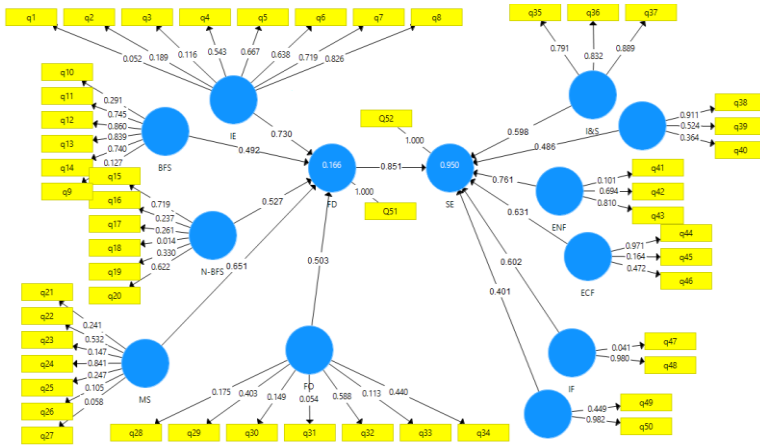
رابطه بین مقوله‌ها و مؤلفه‌های کارآفرینی راهبردی و توسعه مالی در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری

مدل‌یابی معادلات ساختاری و تکنیک‌های زیرمجموعه؛ از جمله تحلیل عامل تأییدی و تحلیل مسیر، به خانواده‌ای از فرایندهای آماری قوی اطلاق می‌شود که پژوهشگران علوم انسانی برای آزمون روابط پیچیده بین متغیرهای انسانی، به کار می‌گیرند. یکی از روش‌های تحلیل داده‌های آماری، تحلیل مسیر است که بیشتر، با استفاده از رگرسیون چندمتغیره انجام می‌گیرد. نرم‌افزار مورد استفاده در این پژوهش برای این تحلیل SMART-PLS است. جامعه آماری، در این پژوهش، تعداد کل شرکت‌های بهره‌بردار شده در شهرک‌های صنعتی استان گلستان می‌باشد که تعداد آن برابر با ۴۸۴ شرکت بود و با استفاده از جدول مورگان، حجم نمونه ۲۱۷ شرکت در نظر گرفته شد.

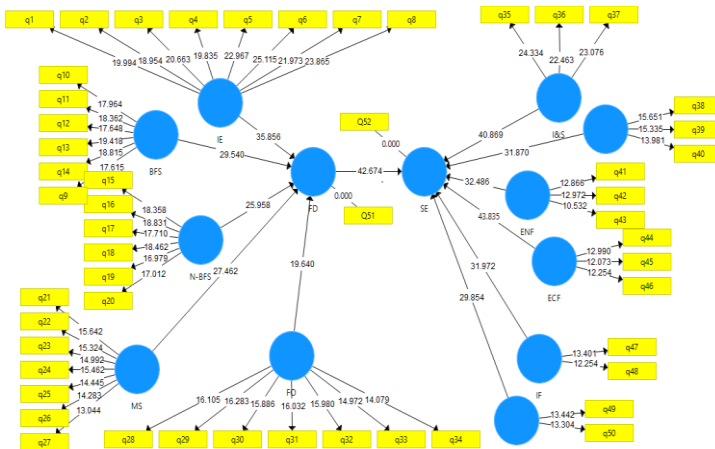
در نرم‌افزار SMART-PLS ارزش t ، معنی‌دار بودن تأثیر متغیرها را بر هم نشان می‌دهد. اگر مقدار t بیشتر از ۱/۹۶ باشد، یعنی اثر مثبت وجود دارد و معنی‌دار است. اگر بین ۱/۹۶+ تا ۱/۹۶- باشد اثر معنی‌داری وجود ندارد و اگر کوچک‌تر از ۱/۹۶- باشد، تأثیر منفی دارد ولی معنادار است. همچنین ضرایب مسیر، اگر بالای ۰/۶۰ باشد، بدین معنی است که ارتباطی قوی میان دو متغیر وجود دارد، اگر بین ۰/۳ تا ۰/۶ باشد، ارتباط متوسط و اگر زیر ۰/۳ باشد، ارتباط ضعیفی وجود داد؛ بنابراین داده‌های به دست آمده در جدول ۹ مطابق نمودارهای تحلیل مسیر و آزمون t این نرم‌افزار به دست آمده است.

جدول ۹. خلاصه نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها

میزان تأثیر	سطح معنی‌داری	ارزش آزمون t	ضریب مسیر	مسیرها
قوی	معنی‌دار و مثبت	۳۵/۸۵۶	۰/۷۳۰	محیط نهادی ← توسعه مالی
متوسط	معنی‌دار و مثبت	۲۹/۵۴۰	۰/۴۹۲	بخش مالی بانکی ← توسعه مالی
متوسط	معنی‌دار و مثبت	۲۵/۹۵۸	۰/۵۲۷	بخش مالی غیربانکی ← توسعه مالی
قوی	معنی‌دار و مثبت	۲۷/۴۶۲	۰/۶۵۱	بخش پولی ← توسعه مالی
متوسط	معنی‌دار و مثبت	۱۹/۶۴۰	۰/۷۰۳	باز بودن بخش مالی ← توسعه مالی
متوسط	معنی‌دار و مثبت	۴۰/۸۶۹	۰/۵۹۸	عوامل فردی و اجتماعی کارآفرینانه ← کارآفرینی استراتژیک
متوسط	معنی‌دار و مثبت	۳۱/۸۷۰	۰/۴۸۶	عوامل سازمانی ← کارآفرینی استراتژیک
قوی	معنی‌دار و مثبت	۳۲/۴۸۶	۰/۷۶۱	عوامل محیطی ← کارآفرینی استراتژیک
قوی	معنی‌دار و مثبت	۴۳/۸۵۳	۰/۶۳۱	عوامل اقتصادی ← کارآفرینی استراتژیک
قوی	معنی‌دار و مثبت	۳۱/۹۷۲	۰/۶۰۲	عوامل نوآورانه ← کارآفرینی استراتژیک
متوسط	معنی‌دار و مثبت	۲۹/۸۵۴	۰/۴۰۱	فرصت‌ها و قابلیت‌های کارآفرینانه ← کارآفرینی استراتژیک
قوی	معنی‌دار و مثبت	۴۲/۶۷۴	۰/۸۵۱	توسعه مالی ← کارآفرینی استراتژیک

شکل ۲. تحلیل مسیر

شکل ۳. آزمون t

مطابق جداول و شکل‌ها می‌توان بیان کرد که توسعه مالی بر کارآفرینی استراتژیک با توجه به ضریب مسیر ۰/۸۵۱ و آزمون t ۴۲/۶۷۴ ارتباط مثبت و معنی‌دار و قوی دارد.

برای تأیید روایی ابزار اندازه‌گیری، از دو نوع روایی، ارزیابی تحت عنوان روایی محتوایی، روایی همگرا استفاده شده است. روایی محتوا به وسیله اطمینان از سازگاری بین شاخص‌های اندازه‌گیری و ادبیات موجود ایجاد شد و این روایی با نظرسنجی از استادان حاصل گشت. روایی همگرا به این اصل برمی‌گردد که شاخص‌های هر سازه، با یکدیگر همبستگی میان‌های داشته باشند. معیار روایی همگرا بودن این است که میانگین واریانس‌های خروجی، بیشتر از ۰/۵ باشد. همچنین در این پژوهش، به‌منظور تعیین پایایی پرسشنامه از دو معیار (ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی مرکب) استفاده شد. ضرایب آلفای کرونباخ تمامی متغیرها در این پژوهش از حداقل مقدار (۰/۷) بیشتر بود، پایایی مرکب بر خلاف آلفای کرونباخ که به طور ضمنی فرض می‌کند هر شاخص، وزن یکسانی دارد، متکی بر بارهای عاملی حقیقی هر سازه است؛ بنابراین معیار بهتری را برای پایایی ارائه می‌دهد. پایایی مرکب باید مقداری بیش از ۰/۷ را به دست آورد تا بیانگر ثبات

درونی سازه باشد (محمدی نژادگنجی و همکاران، ۲۰۱۸). در جدول ۱۰ نتایج پایایی و روایی ابزار سنجش به طور کامل آورده شده است.

جدول ۱۰. پایایی ابزار اندازه‌گیری

متغیرهای پژوهش	ضریب پایایی مرکب (CR) Pc>0.7	ضریب آلفای کرونباخ	ضریب میانگین واریانس استخراج شده (AVE)
محیط نهادی	۰/۸۴	۰/۹۶	۰/۷۱
بخش مالی بانکی	۰/۷۹	۰/۸۴	۰/۶۸
بخش مالی غیربانکی	۰/۸۰	۰/۸۷	۰/۵۹
بخش پولی	۰/۸۲	۰/۹۰	۰/۶۱
باز بودن بخش مالی	۰/۸۰	۰/۸۵	۰/۵۸
عوامل فردی و اجتماعی کارآفرینانه	۰/۸۳	۰/۹۲	۰/۸۱
عوامل سازمانی	۰/۷۸	۰/۷۸	۰/۶۷
عوامل محیطی	۰/۷۶	۰/۷۷	۰/۶۵
عوامل اقتصادی	۰/۷۴	۰/۷۸	۰/۵۹
عوامل نوآورانه	۰/۷۸	۰/۸۰	۰/۶۳
فرصت‌ها و قابلیت‌های کارآفرینانه	۰/۷۶	۰/۸۳	۰/۵۶

در ادامه برازش مدل، ارزیابی شد. هدف از ارزیابی برازش مدل این است که مشخص شود تا چه اندازه مدل با داده‌های تجربی مورد استفاده، سازگاری و توافق دارد. این کار بر اساس شاخص‌های برازندگی صورت می‌گیرد. با توجه به نتایج جدول ۱۱، نسبت مجذور کای به درجه آزادی ۲/۸۶ محاسبه شده است که مقادیر زیر ۳ قابل قبول است. همچنین شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات برابر ۰/۰۵۹ است که مقادیر کمتر از ۰/۰۸ نشان می‌دهد مدل از برازش قابل قبولی برخوردار است. مقدار شاخص برازش مقتصد هنجار شده نیز ۰/۸۹ برآورد شده است که از حد مجاز آن یعنی از ۰/۶۰ بیشتر است. سایر شاخص‌ها نیز باید از ۰/۹ بیشتر باشند که در مدل پژوهش، این شرط برآورده شده است. در نتیجه می‌توان گفت در مجموع، مدل مناسبی است و داده‌های تجربی اصطلاحاً به خوبی با آن منطبق هستند.

جدول ۱۱. برازش تطبیقی و شاخص‌های برازش مدل

مقدار به دست آمده	حد قابل پذیرش	شاخص	گروه‌بندی شاخص‌ها
۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹۰	شاخص نیکویی برازش	شاخص‌های برازش مطلق
۰/۹۴	بیشتر از ۰/۹۰	شاخص نیکویی برازش اصلاح شده	
۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹۰	شاخص برازش تطبیقی	
۰/۹۳	بیشتر از ۰/۹۰	شاخص برازش هنجار شده	شاخص‌های برازش تطبیقی
۰/۹۲	بیشتر از ۰/۹۰	شاخص برازش هنجار نشده	
۲/۸۶	مقدار بین ۱ تا ۳	نسبت مجذور کای به درجه آزادی	شاخص‌های برازش تعدیل‌یافته
۰/۸۹	بیشتر از ۰/۶۰	شاخص برازش مقتصد هنجار شده	
۰/۰۵۹	کمتر از ۰/۰۸	ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب	

بحث و نتیجه گیری

از دیدگاه خبرگان، عوامل محیطی و محیط نهادی، بیشترین تأثیرگذاری را در تصمیم‌های راهبردی کارآفرینان در بنگاه‌های کوچک و متوسط دارند. مؤلفه عوامل محیطی؛ شامل متغیرهایی چون ریسک‌پذیری کارآفرینانه، انعطاف‌پذیری کارآفرینانه و محیط کارآفرینانه می‌باشد. در واقع، کارآفرینان در بنگاه‌های کوچک و متوسط جهت اتخاذ تصمیمات راهبردی در بنگاه باید این متغیرها را بهبود بخشند. ریسک‌پذیری کارآفرینانه؛ شامل مؤلفه‌های تحمل ابهام، عدم اطمینان محیطی است. ریسک‌پذیری به معنی انجام اقدامات جسورانه مانند سرمایه‌گذاری در بازارهای جدید و ناشناخته، تعهد منابع برای سرمایه‌گذاری‌هایی با پیامدهای نامشخص یا استقراض بیش از حد می‌باشد. انعطاف‌پذیری در برنامه استراتژیک به معنی قابلیت تغییر برنامه استراتژیک به هنگام ظهور تهدیدها و فرصت‌هاست. کاوش محیطی به عنوان یک اقدام مدیریتی برای آگاهی یافتن از رویدادها و روندهای موجود در محیط سازمان است. در دنیای کسب و کار امروز، موفقیت شرکت‌ها به میزان قابل توجهی به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات مناسب و استفاده از آن در برنامه‌ریزی استراتژیک، بستگی دارد. با توجه به اینکه سازمان‌ها برای دستیابی به منابع کمیاب و باارزش، به محیط متکی هستند، محیط خارجی سازمان ممکن است مشکلات یا فرصت‌هایی را برای سازمان‌ها به همراه داشته باشد. مؤلفه محیط نهادی؛ شامل متغیرهایی چون شاخص فساد، حاکمیت نظم و قانون، ثبات سیاسی، حق اظهارنظر و پاسخگویی، میزان بروکراسی، کارایی و اثربخشی دولت، کیفیت قوانین و مقررات و حقوق مالکیت پایدار است. در واقع این متغیرها در تصمیمات کارآفرینان از بعد توسعه مالی بسیار حائز اهمیت است و می‌تواند نقش بسزایی در تصمیم‌گیری آنان داشته باشد. اقتصاددانان مالی معتقدند کیفیت نهادی می‌تواند بر توسعه مالی اثرگذار باشد. به اعتقاد آنان، در غیاب یک چارچوب قانونی دقیق به دلیل فقدان اعتماد سپرده‌گذاران، توانایی بازارهای مالی برای تجهیز منابع تضعیف می‌شود. این مسئله، منجر به انتقال وجوه به خارج می‌شود و باعث می‌شود از فرصت‌های سرمایه‌گذاری داخلی دریغ گردد؛ لذا به نظر می‌رسد باید عملکردهای دولتی و ویژگی‌های کشورهای به منظور توصیه سیاسی مناسب برای ارتقای سطح توسعه مالی تحلیل گردد. نادیده گرفتن شرایط نهادی، به معنای نادیده گرفتن واقعیات اقتصادی و جامعه‌شناختی کشورهاست و توصیه سیاستی برای ارتقای توسعه مالی نادقیق است و ممکن است حتی تأثیر منفی بر آن داشته باشد.

References

- Asadi Si Sakht, K., Talebi, K., & Hosseini, S. R. (2017). Entrepreneurial strategies: conceptualizing and providing a new definition. *Entrepreneurship in Agriculture*, 4(2), 61-72. <https://doi.org/10.22069/jead.2017.11800.1208>
- Barney, J. B., & Hesterly, W. S. (2006). *Strategic Management and Competitive Advantage: Concepts*. Pearson/Prentice Hall. <https://books.google.com/books?id=LxdoQgAACAAJ>
- Dehmardeh, N., & Brahui, M. (2016, February 15). *The Impact of Financial Development on Entrepreneurship Development and Innovation*. First International Conference on Economics, Management, Accounting, Social Sciences, Mashhad, Iran. <https://civilica.com/doc/523037/>
- Dianti, R., & Zare Zaidi, A. (2017). The role of human resource management in strengthening organizational entrepreneurship. *Applied Studies in Management and Development Sciences*, 2(4), 1-12. <http://ensani.ir/file/download/article/20180221150338-10117-22.pdf>
- Ebrahimpour, H., Habibian, S., Janalizadeh Choobasti, M., & Deghani, A. R. (2012, November 13). *A Comprehensive Model of Strategic Entrepreneurship in Start-ups*. National Conference on Entrepreneurship and Management of Knowledge-Based Businesses, Babolsar, Iran. <https://fhprc.ajums.ac.ir/fhprc/documents/%DA%A9%D8%A7%D8%B1%D8%A2%D9%81%D8%B1%DB%8C%D9%86%DB%8C/intershps.pdf>

- Goodarzi, G., & Rudi, K. (2012). Explaining the scientific authority for the scientific institutions of the country with the approach of fundamental conceptualization theory. *Science and Technology Policy*, 4(2), 75-89. https://jstp.nrisc.ac.ir/article_12844_5ecb4b5ee60cd203b40997d1500bde6e.pdf?lang=en
- Hyttinen, A., & Toivanen, O. (2005). Do financial constraints hold back innovation and growth?: Evidence on the role of public policy. *Research Policy*, 34(9), 1385-1403. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2005.06.004>
- Kraus, S., Harms, R., & Schwarz, E. (2008). Strategic business planning and success in small firms. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 8(4), 381-396. <https://doi.org/10.1504/ijeim.2008.022311>
- Kyrgidou, L. P., & Hughes, M. (2010). Strategic entrepreneurship: origins, core elements and research directions. *European Business Review*, 22(1), 43-63. <https://doi.org/10.1108/09555341011009007>
- Mohammadi Nezhad Ganji, A., Ahmadi, A., Alishiri, B., & Taleb, Z. (2018). Determine Of Standard Infrastructure For The presentation of the faculty members' professional skills promotion model based on the fourth generation higher education mission. *Educational Administration Research*, 9(34), 131-146. https://jeaq.riau.ac.ir/article_1177_3e53a5136a2929cdd1da15ff8f7332f1.pdf
- Samian, M., & Movahedi, R. (2018). Employment obstacles and strategies in rural small businesses of Hamedan province. *Karafan Quarterly Scientific Journal*, 15(43), 47-66. https://karafan.tvu.ac.ir/article_100513_a39f553bc3aa3416cae011166b556e77.pdf
- Tadesse, S. A. (2005). Financial development and technology. *William Davidson Institute Working* 1-49. <https://doi.org/10.2139/ssrn.681562>
- Tazikeh, M., Talebi, K., & Sakhdari, K. (2019, May 2). *The Impact of Strategic Entrepreneurship on Business Growth*. National Conference on Economics, Development Management and Entrepreneurship with the Approach of Iranian Product Support, Zahedan, Iran. <https://civilica.com/doc/914643/>
- Tee, L-T., Low, S-W., Kew, S-R., & Ghazali, N. A. (2014). Financial development and innovation activity: Evidence from selected East Asian countries. *Prague Economic Papers*, 23(2), 162-180. https://www.researchgate.net/profile/Si-Roei-Kew/publication/284338665_Financial_Development_and_Innovation_Activity_Evidence_from_Selected_East_Asian_Countries/links/5697263408ae1c4279040893/Financial-Development-and-Innovation-Activity-Evidence-from-Selected-East-Asian-Countries.pdf
- Xiao, S., & Zhao, S. (2012). Financial development, government ownership of banks and firm innovation. *Journal of International Money and Finance*, 31(4), 880-906. <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2012.01.006>
- Yaghoubi, N., Dehghani, M., & Omidvar, M. (2017). A model for the establishment of meta-synthesis technique based entrepreneurial university and TOPSIS. *Karafan Quarterly Scientific Journal*, 14(41), 51-65. https://karafan.tvu.ac.ir/article_100500_5337504c9336c9216d47171d42d8eba.pdf